

Modernisme i esport

Modernismo y deporte

R. Balius i Juli

Aquests dies poden veure's i s'han de veure a Barcelona, dues extraordinàries exposicions dedicades al Modernisme. Una d'elles, instal·lada a la Pedrera de l'Antoni Gaudí, ens mostra l'evolució urbanística de Barcelona i ofereix un complet inventari d'edificis construïts durant l'època modernista. L'altra exposició, situada en el Museu d'Art Modern del Parc de la Ciutadella, presenta un conjunt de més cinc-centes obres entre pintures, escultures, dibuixos, ceràmica, vestits, mobiliari i joies, pertanyents al mateix període. Ambdues esplèndides mostres han estat organitzades per Olimpíada Cultural de Barcelona '92. Sorpren, però, que en cap d'elles ni en cap dels magnífics catàlegs editats, es faci una anàlisi de l'esport d'aquells anys tan importants per a la Cultura del nostre país. Pensem s'oblida que l'Esport és con-substancial a l'Olimpíada i als Jocs Olímpics i que l'Olimpisme és ahora Esport i Cultura. Diguem de bell antuvi, que els anys modernistes foren anys fonamentals per a l'inici i desenvolupament de l'Esport Català.

Molts dels capdavanters del Modernisme artístic foren entusiastes esportius, probablement pel que l'esport representava de novetat i modernitat. Sabem que en Ramon Casas havia estat un frenètic esportiu que freqüentava el gimnàs, practicava l'esgrima, el patinatge i la natació en el mar, encara que per sobre de tot era famós per la seva bicicleta, una de les primeres a rodar pels carrers de Barcelona. El músic Isaac Albéniz contava, que en aquells temps "l'artilugi de la bicicleta, constituïa una de les preocupacions més importants d'en Ra-

Estos días pueden y deben verse en Barcelona, dos extraordinarias exposiciones dedicadas al Modernismo. Una de ellas instalada en "La Pedrera de

Figura 1. Cartell. "Fiesta Benéfica Velódromo de Barcelona". 1898.

mon Casas". Aquesta fallera es reflectí en les seves obres, on son abundants els dibuixos i pintures de temàtica ciclista, molts d'ells publicats en revistes de tarannà tan distint com "L'Esquella de la Torratxa" o "Pèl & Ploma" i en col·leccions de targetes postals, el col·leccionisme de les quals fou una afició molt popular en la Barcelona del cap de segle. En aquesta obra, té especial significació la representació de la dona esportista, fet fins llavors insòlit. La passió ciclista d'en Casas té el seu màxim exponent en el "Tàndem", pintura de grans proporcions que presidia la cerveseria i cabaret "Els Quatre Gats" des de la seva inauguració el 12 de juny de l'any 1897. Segons sembla la idea de fundar aquest local, que tanta transcendència tingué pel moviment modernista, sorgí precisament en un gimnàs que freqüentaven en Casas i l'Utrillo, el qual regentava en Pere Romeu, futur "cabaretier" de "Els Quatre Gats". Pere Romeu, company d'en Casas en el "Tàndem", era un reconegut "sportsman" que cultivava l'esgrima, la vela, el rem i la bicicleta. Curiosament, en "Els Quatre Gats", segons la publicació "Lo Teatre Català" del 19 de juny, hi havia "un magnífic, ventilat i espaiós local destinat a la sala d'armes, on lo Sr. Romeu que, sigui dit inter nos, es un avantatjat professor d'esgrima, ensenyarà els elements que la constitueixen...". Cap a l'any 1900, Casas substitueix el "Tàndem" per un altre quadre on figurava un automòbil, muntat pels mateixos personatges, amb la llegenda "Començament del segle XX". Casas deixa aleshores la bicicleta i es dedica íntegrament a l'automòbil, mentre les dones esportistes de la seva obra artística apareixen des d'aquest moment conduint automòbils.

L'Utrillo, en Xavier Gosé i el mateix Santiago Rusinyol, verdader pontífex del Modernisme, d'entre altres, es senten també atrets pel fet esportiu. Rusinyol, descriu a "La Vanguardia" l'any 1899, una accidentada excursió en bicicleta de Barcelona a Vic, anada i tornada, realitzada juntament amb en Ramon Casas, el qual il·lustrà la crònica amb uns extraordinaris dibuixos. L'arquitecte Puig i Cadafalch, que de molt jove publicà en un diari de Mataró un "Estudio físico de la natación", era un expert excursionista que es traslladava per Barcelona en bicicleta, i que no dubtà en col·locar una imatge femenina ciclista, en un capitell de l'entrada de la casa Macaya. Aquestes activitats esportives, es reflecteixen en alguns dibuixos del jove Picasso, entre els quals poden trobar-se genets, esgrimidors, gimnastes i algun ciclista.

Es coneixen nombrosos cartells d'estil típicament modernista dedicats a fets esportius, entre els quals destaquen els d'en Ramon Casas, consagrats a esdeveniments automobilistes, el de l'Alexandre de Riquer pel Saló del Pedal del 1897, el de l'Adrià Gual, anunciant una marca de bicicletes o els d'en Joan Llaverias destinats a les Regates

Antoni Gaudí", nos muestra la evolución urbanística de Barcelona y ofrece un completo inventario de edificios construidos durante la época modernista. La otra exposición, situada en el Museo de Arte Moderno del Parque de la Ciudadela, presenta un conjunto de más de quinientas obras entre pinturas, esculturas, dibujos, cerámica, vestidos, mobiliario y joyas, pertenecientes al mismo periodo. Ambas espléndidas muestras han sido organizadas por Olimpiada Cultural de Barcelona 92. Sorprende, pero, que en ninguna de ellas ni en ninguno de los magníficos catálogos editados, se haga un análisis del deporte de aquellos años tan importantes para la cultura de nuestro país. Pensamos se olvida que el deporte es consubstancial a la Olimpiada y a los Juegos Olímpicos y que el Olimpismo es a la vez Deporte y Cultura. Digamos de entrada, que los años modernistas fueron años fundamentales para el inicio y desarrollo del Deporte Catalán.

Muchos de los protagonistas del Modernismo artístico fueron entusiastas deportistas, probablemente por lo que representaba el deporte de novedad y modernidad. Sabemos que Ramon Casas había sido un frenético deportista, que frecuentaba el gimnasio, practicaba la esgrima, el patinaje y la natación en el mar, aunque por encima de todo era famoso por su bicicleta, una de las primeras en rodar por las calles de Barcelona. El músico Isaac Albéniz contaba, que en aquellos tiempos "el artilugio de la bicicleta, constituía una de las preocupaciones más importantes de Ramon Casas". Esta obsesión se reflejaba en sus obras, entre las cuales son abundantes los dibujos y pinturas de temática ciclista, muchos de ellos publicados en revistas de carácter tan distinto como "L'Esquella de la Torratxa" o "Pèl & Ploma" y en colecciones de tarjetas postales, el coleccionismo de las cuales fue una afición muy popular en la Barcelona de finales de siglo. En esta obra, tiene especial significación la representación de la mujer deportista, hecho hasta entonces insólito. La pasión ciclista de Casas tiene su máximo exponente en el "Tàndem", pintura de grandes proporciones que presidia la cerveseria y cabaret "Els Quatre Gats" desde su inauguración el 12 de junio del año 1887. Según parece la idea de fundar este local, que tanta transcendencia tuvo en el movimiento modernista, surgió precisamente en un gimnasio que frecuentaban Casas y Utrillo, regentado por Pere Romeu, futuro "cabaretier" de "Els Quatre Gats". Pere Romeu, compañero de Casas en el "Tàndem", era un reconocido "sportsman" que cultivaba la esgrima, la vela, el remo y la bicicleta. Curiosamente, en "Els Quatre Gats", según la publicación "Lo Teatre Català" del 19 de junio, había "un magnífico, ventilado y espacioso local destinado a sala de armas, en donde el Sr. Romeu que, inter nos, es un aventajado profesor de esgrima, enseñará los elementos

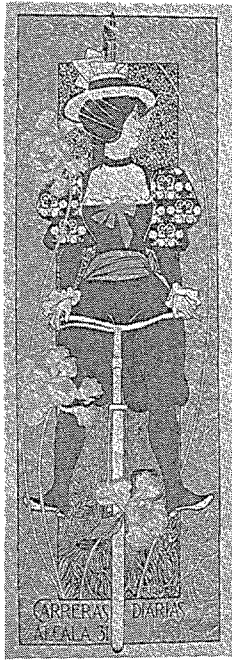

Figura 2. ALEXANDER DE RIQUER. Cartell. "Salón del Pedal". 1899.

Internacionals celebrades a Barcelona l'any 1902.

Les darrerries del segle XIX i principis del XX, coincidint amb els anys modernistes, es caracteritzen esportivament a Catalunya per la irrupció de les diferents modalitats esportives, per l'espectacular augment del nombre d'esportistes, incloses les dones, i sobretot per l'inici de quelcom que sempre ha estat fonamental en el nostre esport, l'associacionisme. Fins aleshores quasi tot es reduïa a un esport essencialment aristocràtic, situat en els gimnassos, d'extraordinària transcendència en la posterior promoció esportiva, en les sales d'armes, en els picadors i en les societats nàutiques. En l'evolució abans esmentada, hi contribuïren diferents factors, entre els quals creiem foren importants: la voluntat de modernització pròpia de l'època; el resó de la reinstauració dels Jocs Olímpics; l'Exposició Universal de l'any 1900 a París, coincidint amb uns atípics i perllongats Jocs Olímpics, que permeté que els nostres artistes, intel·lectuals i la burgesia industrial, conegueren la varietat de l'esport; la presència creixent de colònies estrangeres, especialment la britànica y la alemanya, atretes pel desenvolupament de la indústria catalana; i possiblement també, per l'exemple que donaven els personatges famosos i populars. A més, es comencen a conèixer empíricament les avantatges i desavantatges que l'esport podia proporcionar a l'organisme. Evidentment aquell esport no era un esport popular, perquè l'obrer en general seguia exclòs d'ell, però sí era un esport que eixamplava la seva base, tot arribant a intel·lectuals, estudiants i burgesia industrial, sectors fins llavors apartats de la pràctica esportiva.

El ciclisme fou el primer exercici que va merèixer

que la constitueixen...". Hacia el año 1900, Casas sustituyó el "Tándem" por otro cuadro en el que figuraba un automóvil, montado por los mismos personajes, con la leyenda "Principio del siglo XX". Casas deja entonces la bicicleta y se dedica íntegramente al automóvil, mientras que las mujeres deportistas de su obra artística, aparecen desde este momento conduciendo automóviles.

Utrillo, Xavier Gósé y el mismo Santiago Rusinyol, verdadero pontífice del Modernismo, entre otros, se sienten asimismo atraídos por el hecho deportivo. Rusinyol describe en "La Vanguardia" del año 1899, una accidentada excursión en bicicleta de Barcelona a Vic, ida y vuelta, realizada conjuntamente con Ramon Casas, el cual ilustró la crónica con unos extraordinarios dibujos. El arquitecto Puig y Cadafalch, que de muy joven publicó en un diario de Mataró un "Estudio físico de la natación", era un experto excursionista, que se trasladaba por Barcelona en bicicleta y que no dudó en colocar una imagen femenina ciclista, en un capitel a la entrada de la casa Macaya. Estas actividades deportivas, se reflejan en algunos dibujos del joven Picasso, entre los cuales pueden encontrarse jinetes, esgrimidores, gimnastas y algún ciclista.

Se conocen numerosos carteles de estilo típica-

Núm. 8

Barcelona 22 de Juliol de 1899

10 cents.

Pèl & Ploma

Figura 3. RAMÓN CASAS. "Pel & Ploma". 1899.

el nom d'esport. S'inicià cap el 1888 en forma de passejades i excursions pels carrers i carreteres de Catalunya i ben aviat començaren a sorgir societats ciclistes com el "Veloz Club", la "Associació d'Excursionistes" i el "Club de Velocipedistes". Les primeres competicions es celebren durant els anys 1891 i 1892, en velòdroms improvisats, on es corren curses nacionals, internacionals i per a senyorettes (!). L'any 1893 s'inauguren el Velòdrom de Mataró i el Velòdrom de la Bonanova a Barcelona, el qual en aquells moments era, en opinió dels entesos, el millor d'Europa. Ràpidament el ciclisme adquireix importància social i àmplia popularitat, de tal manera que l'any 1898 s'organitza un carnaval ciclista al Parc de la Ciutadella i al 1899 es produeix una multitudinària manifestació ciclista per protestar de l'impost municipal sobre les bicicletes i del mal estat dels carrers i de les sortides de Barcelona. Pocs dies després de l'esdeveniment, el Dr. Robert, aleshores alcalde de Barcelona, rebaixava substancialment l'impost i prometia la construcció de vies especials, destinades als ciclistes, en el Passeig de Gràcia. La informació sobre ciclisme la donaven dues publicacions, especialitzades "El Ciclista" i "La Velocipèdia" i un periòdic, "Los Deportes", que aparegut l'any 1897, era el portatveu de l'esport català, fins l'aparició de "El Mundo Deportivo" l'any 1906. A destacar que moltes de les capçaleres d'aquests periòdics, que variaven en els diferents números, eren de bonica i clara inspiració modernista.

Com hem assenyalat eren molts els gimnassos establerts a Barcelona, el més antic dels quals era possiblement el "Gimnasio Español" fundat l'any 1860 per Ramis i Taix. Els més coneguts i freqüentats eren els dels mestres Bricall, Solé, Tolosa, Santanach, Vila i Capdevila i Estrany. El paper d'aquests nuclis d'esportistes, fou fonamental a l'hora de promocionar noves especialitats esportives.

El futbol s'introduí al país pel camí dels mariners que ens visitaven i dels estrangers residents a diferents indrets de Catalunya. Encara que la primera notícia sobre un club de futbol català la tenim a Palamós l'any 1898, fou el suís Joan Gamper l'autèntic introductor del futbol a Barcelona. Per iniciativa de Gamper, el 29 de novembre de 1899, es constituí en el Gimnàs Solé, el "Barcelona Football Club". Quasi simultàniament es formaren el "Català" i l'"Hispania" i un any després la "Sociedad Española de Football", futur "Club Español de Football". L'any 1901 es disputà la Copa Macaya, verader primer Campionat de Catalunya, que fou guanyada per l'"Hispania"; el trofeu, una figura femenina que ofería el calze d'una flor gegantina, era d'estil típicament modernista. El futbol s'escampà ràpidament, de tal manera que l'any 1903 es comptaven, només a Barcelona prop de vint-i-cinc clubs de futbol, trobant-se també equips a Vilafranca, Manresa, Sabadell, Tarragona, etc. Els partits es

Figura 4. ADRIÀ GUAL. Cartell. "Cosmópolis Cycles". 1900.

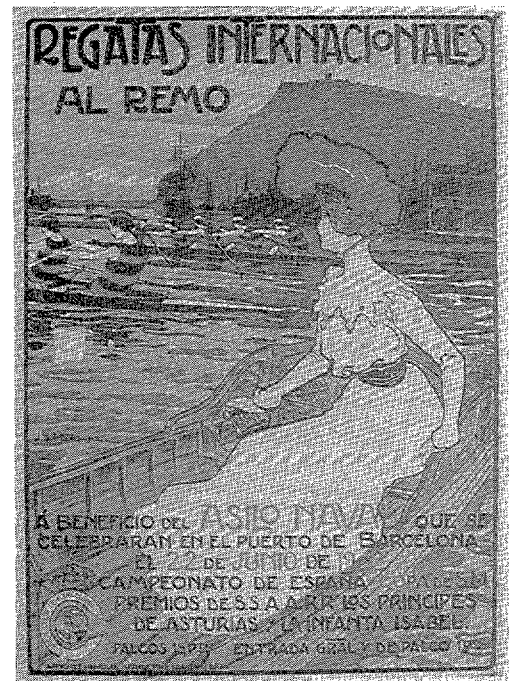

Figura 5. JOAN LLAVERIAS. Cartell. "Regatas Internacionales al remo". 1902.

mente modernista dedicados a hechos deportivos, entre los cuales destacan los de Ramón Casas consagrados a acontecimientos automovilistas, el de Riquer para el Salón del pedal de 1897, el de Adria Gual, anunciando una marca de bicicletas o los de Joan Llaверias, destinados a las Regatas Internacionales celebradas en Barcelona el año 1902.

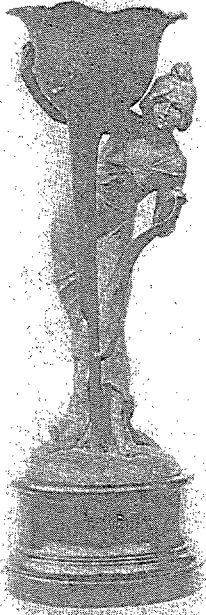

Figura 6. "Copa Macaya". 1901.

Figura 7. Capitell "Casa Macaya", JOSEP PUIG i CADAFA LCH. 1902.

jugaven en el Velòdrom de la Bonanova, a l'Hipòdrom, al Pati d'Armes del Parc de la Ciutadella i el anomenat terreny de Can Pepet, a la carretera de Can Tunis.

El tennis neix a Catalunya com esport clarament classista, encara que sense discriminació de sexes, al voltant dels anglesos residents a Barcelona, al constituir-se el "Barcelona Lawn Tennis Club", l'any 1899. Ben aviat es fundà el "Club Alemany de Lawn Tennis" i poc després el "Club Tennis la Salut" el 1902, el "Club Tennis del Turó" el 1905, la "Societat Esportiva Pompeia" el mateix any i el "Catalunya Lawn Tennis Club" el 1906. El primer

Los finales del siglo XIX y los principios del XX, coincidiendo con los años modernistas, se caracterizan deportivamente en Cataluña por la irrupción de las diferentes modalidades deportivas, por el espectacular aumento del número de deportistas, incluidas las mujeres y sobre todo por el inicio de algo que ha sido siempre fundamental en nuestro deporte, el asociacionismo. Hasta entonces casi todo se reducía a un deporte esencialmente aristocrático, situado en los gimnasios, de extraordinaria trascendencia en la posterior promoción deportiva, en las salas de armas, en los picaderos y en las sociedades náuticas. En la evolución antes comentada, contribuyeron diferentes factores, entre los cuales creemos fueron importantes: la voluntad de modernización propia de la época; el eco de la reinstauración de los Juegos Olímpicos; la Exposición Universal de París del año 1900, coincidiendo con unos atípicos y prolongados Juegos Olímpicos, que permitió que nuestros artistas, intelectuales y burguesía industrial, conocieran la variedad del deporte; la presencia creciente de colonias extranjeras, especialmente la británica y la alemana, atraídas por el desarrollo de la industria catalana; y posiblemente también, por ejemplo, que daban los personajes famosos y populares. Además, se comienzan a conocer empíricamente las ventajas y desventajas que el deporte podía proporcionar al organismo. Evidentemente aquel deporte no era un deporte popular, ya que en general el obrero seguía apartado del mismo, pero sí era un deporte que ensanchaba su base, llegando a los intelectuales, los estudiantes y a la burguesía industrial, sectores hasta entonces apartados de la práctica deportiva.

El **ciclismo** fue el primer ejercicio que mereció el nombre de deporte. Se inició hacia el 1888 en forma de paseos e excursiones por las calles y carreteras de Cataluña y bien pronto comenzaron a surgir sociedades ciclistas como el "Veloz Club", la "Asociación de Excursionistas" y el "Club de Velocipedistas". Las primeras competiciones se celebraron durante los años 1891 y 1892, en velódromos improvisados, corriéndose carreras nacionales, internacionales y para señoritas (!). El año 1893 se inauguraron el Velódromo de Mataró y el Velódromo de la Bonanova en Barcelona, el cual en aquellos momentos era, en opinión de los entendidos, el mejor de Europa. Rápidamente el ciclismo adquiere importancia social y amplia popularidad, de tal manera que el año 1898 se organiza un Carnaval Ciclista en el Parque de la Ciudadela y el año 1899 se produce una multitudinaria manifestación ciclista para protestar del impuesto municipal sobre las bicicletas y del mal estado de las calles y salidas de Barcelona. Pocos días después del acontecimiento, el Dr. Robert, por entonces alcalde de Barcelona, rebajaba sustancialmente el impuesto y prometía la construcción en el Paseo de Gracia, de

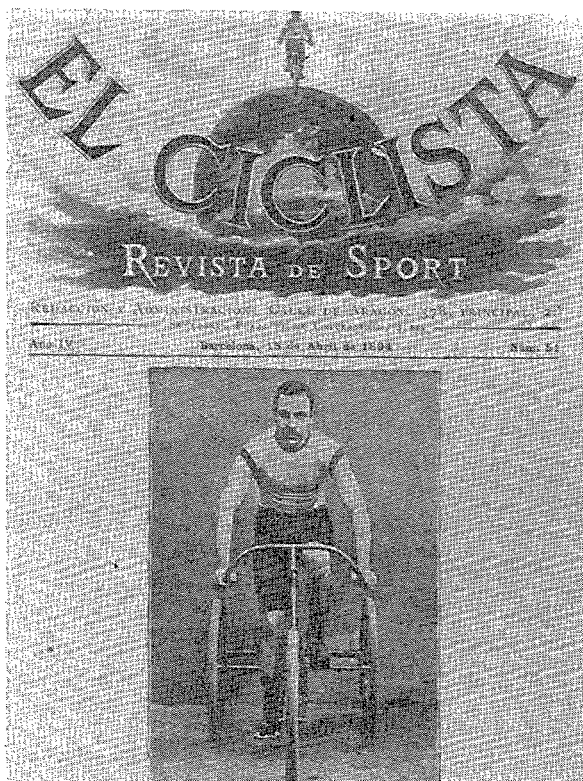

Figura 8. Revista "El Ciclista", 1894.

Figura 9. Capçalera de la revista "Los Deportes". 1904.

campionat es jugà a Barcelona l'any 1902.

També en el Gimnàs Solé neix, per iniciativa de Bernat Picornell, la natació catalana, al fundar-se l'any 1907 el "Club Natació Barcelona". El nou club s'estableix als Banyes Orientals, on hi havia una piscina circular de 18 metres. Un any després es disputà la primera copa de Nadal i pel 1909 el primer campionat de water-polo. En el mateix Gimnàs Solé, l'any 1912, la senyoreta Clementina Ribalta creà el "Femina Natació Club", primer club esportiu femení.

Encara que curses atlètiques se n'havien fet a molts indrets de Catalunya, és l'any 1898 quan s'organitza a Barcelona la primera cursa; aquesta es desenvolupà des del carrer Duc de la Victòria, on

vies especials destinades a los ciclistas. La informació sobre ciclisme la proporcionaban dos publicacions especializadas "El Ciclista" y "La Velocipedia" y un periódico, "Los Deportes", que apareció el año 1897, era el portavoz del deporte catalán, hasta la aparición de "El Mundo Deportivo" en 1906. A destacar que muchas de las cabeceras de estos periódicos, que variaban en los distintos números, eran de bella y clara inspiración modernista.

Como hemos señalado, eran muchos los **gimnasios** establecidos en Barcelona, el más antiguo de los cuales era posiblemente el "Gimnasio Español", fundado en 1860 por Ramis i Taix. Los más conocidos y frecuentados eran los de los maestros Bricall, Solé, Tolosa, Santanach, Vila i Capdevila i Estrany. El papel de estos núcleos de deportistas, fue fundamental a la hora de promocionar nuevas especialidades deportivas.

El **fútbol** se introdujo en el país por el camino de los marineros que nos visitaban y de los extranjeros residentes en diferentes lugares de Cataluña. Aunque la primera noticia sobre un club de fútbol catalán la tenemos en Palamós el año 1898, fue el suizo Joan Gamper el auténtico introductor del fútbol en Barcelona. Por iniciativa de Gamper, el 29 de noviembre de 1899, se constituyó en el Gimnasio Solé, el "Barcelona Football Club". Casi simultáneamente se formaron el "Catala" y el "Hispania" y un año después la "Sociedad Española de Football", futuro "Club Español de Football". El año 1901 se disputó la Copa Macaya verdadero primer Campeonato de Cataluña, que fue ganada por el "Hispania"; el trofeo, una figura femenina que ofrecía el caliz de una flor gigante, era de estilo típicamente modernista. El fútbol se expandió rápidamente, de tal manera que el año 1903 se contaban, solamente en Barcelona cerca de veinticinco clubes de fútbol, encontrándose asimismo equipos en Vilafranca, Manresa, Sabadell, Tarragona, etc. Los partidos se jugaban en el Velódromo de la Bonanova, en el Hipódromo, en el Patio de Armas del Parque de la Ciudadela y en el denominado terreno de "Can Pepet", en la carretera de "Can Tunis".

El **tenis** nace en Cataluña como deporte claramente clasista, aunque sin discriminación de sexos, alrededor de los ingleses residentes en Barcelona, al constituirse el "Barcelona Lawn Tennis Club" en año 1899. Bien pronto se funda el "Club Alemán de Lawn Tennis" y poco después el "Club Tennis la Salud" en 1902, el "Club Tennis del Turó" en 1905, la "Societat Esportiva Pompeia" el mismo año y el "Catalunya Lawn Tennis Club" en 1906. El primer campeonato se jugó en Barcelona en 1902.

También en el Gimnasio Solé nació, por iniciativa de Bernat Picornell, la natación catalana, al fundarse en 1907 el "Club Natació Barcelona". El nuevo club se estableció en los Baños Orientales, en donde existía una piscina circular de 18 metros. Un año

Figura 10. RAMÓN CASAS. Targeta postal. 1904.

tenia la seu el Gimnàs Tolosa, fins a la vila de Sarrià. A partir d'ací son nombroses les organitzacions pedrestres que es corren en circuits urbans o en velòdroms. La creació del "Sportsmen's Club", d'efimera vida, sembla institucionalitzar les curses atlètiques, malgrat que el primer club atlètic es constitueix també al Gimnàs Solé l'any 1909, anomenant-se "Solé Pedrestre Club". La primera Marató d'Espanya es corre l'any 1910, guanyant-la un tal Boix, que recorregué la distància en 3 hores 52' i 4". És l'any 1915 que neix la "Federació Atlètica Catalana", la qual fou la primera entitat de l'Estat reconeguda pel Comitè Internacional Olímpic.

Un grup de socis del veterà "Centre Excursionista de Catalunya", creà l'any 1908 la "Secció d'esport de muntanya", pionera dels esports de neu, la qual organitzà l'any següent al Montseny, el primer concurs d'esports de neu.

L'hipisme era una activitat força arrelada entre l'alta societat barcelonina. De la reunió d'un grup d'entusiastes genets, practicants de l'hípica i el polo, surgeix l'any 1896, el "Barcelona Jockey Club", el qual en unir-se amb la "Societat Hípica de l'Hipòdrom" fundada un any després, constituí el "Real Polo Jockey Club", l'any 1909. Durant tots aquests anys, les curses de cavalls es mantenien amb èxit divers a l'Hipòdrom de Can Tunis, creat l'any 1883.

después se disputó la primera Copa de Navidad y en 1909 el primer campeonato de **water polo**. En el mismo Gimnasio Solé, en 1912, la señorita Clementina Ribalta creó el "Femina Natació Club", primer club deportivo femenino.

Aunque **carreras atléticas** se habían realizado en muchos lugares de Cataluña, es en 1898 cuando se organiza en Barcelona la primera carrera; ésta se desarrolló desde la calle Duque de la Victoria, donde tenía la sede el Gimnasio Tolosa, hasta la villa de Sarrià. A partir de aquí son numerosas las organizaciones pedrestres que se corren en circuitos urbanos o en velódromos. La creación del "Sportsmen's Club", de efimera vida, parece institucionalizar las carreras atléticas, a pesar de que el primer club atlético se constituyó también en el Gimnasio Solé en 1909, denominándose "Solé Pedrestre Club". La primera Marathón de España se corrió el año 1910, ganándola un tal Boix, que recorrió la distancia en 3 horas 52' y 4". Es en 1915 que nació la "Federació Atlètica Catalana", la cual fue la primera entidad del Estado reconocida por el Comité Internacional Olímpico.

Un grupo de socios del veterano "Centre Excursionista de Catalunya", creó en 1908 la "Secció d'esport de muntanya" pionera de los **deportes de nieve**, la cual al año siguiente organizó en el Montseny, el primer concurso de deportes de nieve.

El **hipismo** era una actividad muy enraizada entre la alta sociedad barcelonesa. De la reunión de un grupo de entusiastas jinetes, practicantes de la hípica y el polo, surgió en 1896 el "Barcelona Jockey Club", el cual al unirse con la "Societat Hípica de l'Hipòdrom", fundada un año después, constituyó el "Real Polo Jockey Club", en 1909. Durante todos estos años, las carreras de caballos se mantenían, con éxito diverso, en el Hipòdrom de Can Tunis, creado el año 1883.

Figura 11. RAMÓN CASAS. "Una ciclista". Dibuj.

El noble art de l'esgrima comptava a primers de segle amb nombroses sales d'armes, que gaudien d'una important concurrència. D'entre elles les més conegudes eren les de l'"Ateneu Barcelonès" o el "Círculo Equestre" i les regentades pels mestres d'armes, Grau, Alesson, Garcia, Geruvich, Brugués, Marín i González.

Les primeres notícies d'hoquei són de 1902, quan un grup d'alumnes del Gimnàs Santanach, organitzà els primers partits. El 1908 es fundà el "Barcelona Hockey Club", mentres a Terrassa els alumnes del Col·legi Calassanç formen el "Lawn Hockey Club Calassanç". A partir de 1913 el "Real Polo Jockey Club" i la "Societat Sportiva Pompeia", junt amb els clubs terrasencs, aconseguen la implantació definitiva de l'hoquei a Catalunya.

L'automobilisme esportiu tenia a Catalunya nombrosos aficionats, els quals l'any 1903 funden l'"Automòbil Club de Barcelona", entitat que l'any 1906 es converteix en "Real Automóvil Club de Catalunya", del qual era vice-president en Ramon Casas. El RAAC organitza l'any 1907 la primera cursa, Sitges-Vilanova-Sitges, amb cartell d'en Casas. Element important en el desenvolupament automobilista fou, l'assentament a Barcelona, l'any 1904 de la "Hispano Suïssa Fàbrica d'Automòbils".

Molts d'altres esports s'institucionalitzaren durant aquests anys modernistes. El 1902 sorgeix la primera societat dedicada al tir del colom; el golf l'any 1912 al fundar-se el "Barcelona Golf Club", degut a la construcció en aquesta vila d'un terreny de joc de molt bones condicions; la boxa neix amb la creació l'any 1909 del "Barcelona Boxing Club", del "Club Pugilístic" l'any 1910, i després de molts d'altres, de clara implantació popular; fins i tot l'esport aeri té un lloc en aquesta irrupció esportiva, quan l'any 1908 es constitueix la "Associació de Locomoció Aèria" a l'Ateneu Barcelonès, l'"Aeri Club Santos Dumont" i es produeix el primer vol aeri a Catalunya, quan el francès Lucien Mamet, amb un monoplà Blériot, aconseguix aixecar-se a Can Tunis, l'11 de febrer de 1910.

A primers de segle l'esport estava tan arrelat a Catalunya que, "L'Esquella de la Torratxa" li dedicà un número especial. Junt a diferents acudits de temàtica socio-político-esportiva, un poema satíric titulat *La guillardura esportiva*, començava dient: *Aquesta ceba creix com totes les malures, y es tant lo que s'arrela, que ara mateix veurem que les criatures (si l'afició sportiva s'aguanta fort) naixent a la terra sols per Sport.*

Les disquisicions precedents i la descripció realitzada, sens dubte incompleta, de fets esportius, creiem demostra l'extraordinària importància que per l'Esport Català tingueren els anys modernistes, en el curs dels quals es forjà la sòlida base sobre la qual aquest esport encara es sustenta.

El noble arte de la **esgrima** contaba a primeros de siglo con numerosas salas de armas, que gozaban de una importante concurrència. Entre ellas las más conocidas eran las del "Ateneu Barcelonès" y el "Círculo Equestre", así como las regentadas por los maestros de armas, Grau, Alesson, Garcia, Geruvich, Bragues, Marín y González.

Las primeras noticias de **hockey** son de 1902, cuando un grupo de alumnos del Gimnasio Santanach, organizó los primeros partidos. En 1908 se fundó el "Barcelona Hockey Club", mientras en Terrassa los alumnos del Colegio Calasancio forman el "Lawn Hockey Club Calassanç". A partir de 1913 el "Real Polo Jockey Club" y la "Societat Esportiva Pompeia", junto con los clubs terrasenses, consiguen la implantación definitiva del hockey en Cataluña.

El **automovilismo** deportivo tenía en Cataluña numerosos aficionados, los cuales en 1903 fundaron el "Automóvil Club de Barcelona", entidad que en 1906 se convierte en el "Real Automóvil Club de Catalunya", de la cual era vicepresidente Ramón Casas. El RACC organizó el año 1907 la primera carrera, Sitges-Vilanova-Sitges, con cartel de Casas. Elemento importante en el desarrollo automovilista fue el establecimiento en Barcelona, en 1904, de la "Hispano Suïssa Fàbrica d'Automòbils".

Muchos otros deportes se institucionalizaron durante estos años modernistas. En 1902, surge la primera sociedad dedicada al **tiro de pichón**; el **golf** en 1912 al fundarse el "Barcelona Golf Club", el cual dos años después se convirtió en "Club de Golf Sant Cugat", como consecuencia de la construcción en esta villa de un terreno de juego de excelentes condiciones; el **boxeo** nació con la creación en 1909 del "Barcelona Boxing Club", del "Club Pugilístico" en 1910 y posteriormente de muchos otros, de clara implantación popular; incluso el **deporte aéreo** tiene un lugar en esta irrupción deportiva, cuando en 1908 se constituye la "Associació de Locomoció Aeria" en el Ateneu Barcelonès y el "Aeri Club Santos Dumont"; el primer vuelo aéreo en Cataluña, se produjo cuando el francès Lucien Mamet, con un monoplano Blériot, consiguió levantarse en Can Tunis, el 11 de febrero de 1910.

A primeros de siglo el deporte estaba tan enraizado en Cataluña que, "L'Esquella de la Torratxa" le dedicó un número especial. Junto a diferentes chistes de temática socio-política-deportiva, un poema satírico titulado **La locura deportiva**, comenzaba de esta manera: *Esta mania crece como todas las epidemias, y es tanto lo que se enraiza, que ahora mismo veremos que las criaturas (si la afición deportiva se mantiene firme) nacerán en la tierra únicamente para el Sport.*

Las disquisiciones precedentes y la descripción realizada, sin duda incompleta, de hechos deportivos, creemos demuestra la extraordinaria impor-

tancia que para el Deporte Catalán tuvieron los años modernistas, en el curso de los cuales se forjó la sólida base sobre la cual este deporte todavía se sustenta.
